

آراء جرایم مطبوعاتی

جلد اول

گردآوری، تدوین و تحشیه

وحید پوراستاد

مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها

تهران، ۱۳۸۳

پوراستاد، وحید، ۱۳۵۴ -

آراء جرایم مطبوعاتی / وحید پوراستاد. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها،

۱۳۸۳ -

ج ۲

ISBN: 984-6757-80-4 (ج ۱)

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا.

چاپ قبلی تحت عنوان آراء جرایم مطبوعاتی در مجموعه اسناد حقوقی مطبوعات ایران توسط نشر روزنگار در سال

۱۳۸۰ به طور مستقل منتشر شده است.

کتابنامه.

۱. آرای حقوقی -- ایران ۲. قانون مطبوعات -- ایران ۳. مطبوعات و سیاست -- ایران الف. ایران. قوانین و احکام. ب.

ایران. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی. مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها.

ج. عنوان.

۳۳۳/۵۵۰۹۹۸

KMH۲۵۰۸ / پ ۹۱۴

م ۸۳ - ۳۳۷۰۰

کتابخانه ملی ایران

مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها

آراء جرایم مطبوعاتی

وحید پوراستاد

چاپ اول: ۱۳۸۳

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه

چاپ: سازمان چاپ و انتشارات

ISBN 984-6757-80-4

شابک ۹۶۴ - ۶۷۵۷ - ۸۰ - ۴

تهران: خیابان شهید بهشتی، خیابان پاکستان، کوچه دوم، شماره ۱۳

تلفن: ۸۷۳۳۰۶، ۸۷۳۰۴۱۳

دورنگار: ۸۷۳۰۳۷۷

فهرست مطالب

۷		پیشگفتار
۱۱	۷۵/۱/۱۴	۱. رأی دادگاه عمومی هفته نامه توس
۱۵	۷۵/۳/۲۷	۲. رأی دادگاه تجدیدنظر هفته نامه توس
۱۹	۷۶/۱/۱۹	۳. رأی دادگاه عمومی هفته نامه توس
۳۳	۷۶/۹/۳۰	۴. رأی دادگاه تجدیدنظر هفته نامه توس
۴۷	۷۷/۲/۲۴	۵. رأی دادگاه عمومی هفته نامه توس
۵۱	۷۵/۴/۲	۶. رأی دادگاه عمومی هفته نامه بهمن
۵۵	۷۵/۶/۴	۷. رأی دادگاه تجدیدنظر هفته نامه بهمن
۶۱	۷۷/۳/۱۸	۸. رأی دادگاه عمومی روزنامه جامعه
۷۵	۷۷/۵/۱	۹. رأی دادگاه تجدیدنظر روزنامه جامعه
۸۱	۷۷/۴/۱۵	۱۰. رأی دادگاه عمومی روزنامه گزارش روز
۹۱	۷۷/۶/۳۰	۱۱. رأی دادگاه عمومی روزنامه شلمچه
۹۷	۷۸/۹/۳۰	۱۲. رأی دادگاه عمومی روزنامه شلمچه
۱۰۱	۷۷/۹/۲	۱۳. رأی دادگاه عمومی ماهنامه ایران فردا
۱۰۷	۷۸/۳/۳۱	۱۴. رأی دادگاه تجدیدنظر ماهنامه ایران فردا
۱۱۱	۷۷/۹/۲۳	۱۵. رأی دادگاه عمومی روزنامه زن

- ۱۱۷ ۷۷/۱۱/۱۳ رأی دادگاه عمومی ماهنامه آدینه
- ۱۲۱ ۷۸/۷/۱۱ رأی دادگاه تجدیدنظر ماهنامه آدینه
- ۱۲۵ ۷۹/۱/۳۱ رأی دادگاه دیوان عالی کشور ماهنامه آدینه
- ۱۲۹ ۸۰/۷/۱۵ رأی دادگاه تجدیدنظر ماهنامه آدینه
- ۱۳۳ ۷۸/۹/۱۷ رأی دادگاه عمومی روزنامه آریا
- ۱۳۷ ۷۹/۵/۳ رأی دادگاه عمومی روزنامه آریا
- ۱۴۳ ۸۰/۲/۱ رأی دادگاه تجدیدنظر روزنامه آریا
- ۱۴۹ ۷۸/۱۲/۱۴ رأی دادگاه عمومی روزنامه کیهان
- ۱۵۹ ۷۹/۵/۱۹ رأی دادگاه عمومی روزنامه آزاد
- ۱۶۵ ۷۹/۵/۲۹ رأی دادگاه عمومی هفته نامه آوا
- ۱۷۳ ۷۹/۸/۹ رأی دادگاه عمومی روزنامه عصر آزادگان
- ۱۷۹ ۷۹/۱۰/۱۸ رأی دادگاه عمومی روزنامه فتح
- ۱۹۷ ۸۰/۴/۱۶ رأی دادگاه تجدیدنظر روزنامه فتح
- ۲۰۱ ۷۹/۱۲/۲۰ رأی دادگاه عمومی هفته نامه آبان
- ۲۰۷ ۸۰/۳/۳۰ رأی دادگاه تجدیدنظر هفته نامه آبان
- ۲۱۳ ۸۰/۲/۱۹ رأی دادگاه عمومی هفته نامه لرستان
- ۲۱۹ ۸۱/۲/۳ رأی دادگاه تجدیدنظر هفته نامه لرستان
- ۲۲۳ ۸۱/۱/۲۱ رأی دادگاه عمومی هفته نامه لرستان
- ۲۲۷ ۸۱/۲/۱۹ رأی دادگاه روزنامه بهار
- ۲۳۱ پیوست: قانون مطبوعات جمهوری اسلامی ایران

پیشگفتار

همزمان با رشد کمی و کیفی مطبوعات در ایران در طول سال‌های گذشته، توجه به "حقوق مطبوعات" نیز دوچندان شده است. یکی از مهم‌ترین دلایل توجه به این مسأله، فراز و نشیب‌های حقوقی بسیاری است که نشریات و روزنامه‌نگاران کشور در طول انتشار و فعالیت خود با آن مواجه می‌شوند. به‌ویژه محاکمات مطبوعاتی بسیاری که در طول سال‌های اخیر برگزار شده است این توجه را بیش از پیش در نزد روزنامه‌نگاران ما با اهمیت ساخته است.

جلد اول کتاب آراء جرایم مطبوعاتی که شامل ۳۴ رأی مطبوعاتی است بخشی از فراز و نشیب‌های نشریات را در طول سال‌های گذشته نشان می‌دهد. این ۳۴ رأی که آرای صادره دربارهٔ هفده نشریه است شامل احکام دادگاه‌های بدوی، تجدیدنظر و دیوان عالی کشور است که مطالعهٔ آن برای روزنامه‌نگاران و حقوق‌دانان و محققان حوزهٔ مطبوعات آموزه‌های بسیاری خواهد داشت.

روزنامه‌نگاران کشور می‌توانند با مطالعه این احکام خطوط قرمز قانون، حساسیت‌های هیأت منصفه و قضات محاکم رسیدگی‌کننده به جرایم مطبوعاتی و نیز استفاده این قضات را از مواد قانونی در تیرته و محکوم کردن روزنامه‌نگاران بهتر بیاموزند. همچنان‌که مطالعه این احکام برای حقوق‌دانان کشور که با آراء و رویه‌های قضایی در حوزه مطبوعات کم‌تر مواجه بوده‌اند می‌تواند منبع مناسبی باشد تا با نقد این آراء به‌ویژه آراء متفاوتی که در موضوعات واحد صادر شده است، سطح کمی و کیفی حقوق مطبوعات را در ایران گسترش دهند. البته مطالعه این آراء برای حقوق‌دانان و به‌ویژه وکلای دادگستری نیز می‌تواند زمینه دفاع بهتر و مستندتری را از روزنامه‌نگاران در محاکم فراهم آورد.

در این مجموعه آراء مختلف و متفاوتی را در موضوعات واحد می‌توان شاهد بود. به‌طور مثال در برخی از آراء با وجود تخفیف هیأت منصفه، امتیاز نشریه لغو شده است ولی در آراء دیگری قضات لغو امتیاز یک نشریه را با وجود تخفیف هیأت منصفه غیرقانونی دانسته و نیز در رأی دیگر لغو امتیاز به لغو موقت پروانه نشریه تبدیل شده است و یا در آرای دیده می‌شود که مدعی‌العموم در اتهام نشر اکاذیب به قصد تشویش اذهان عمومی از مدیر مسؤول نشریه‌ای شکایت کرده که قاضی دادگاه رأی به محکومیت در این خصوص داده است اما در آرای دیگر قاضی شکایت نشر اکاذیب به قصد تشویش اذهان عمومی از سوی مدعی‌العموم را رد کرده است و این شکایت را نیاز به شاکی خصوصی دانسته است. البته علاقه‌مندان به این مباحث در این مجموعه از این‌گونه آراء متفاوت و قابل تأمل بسیار خواهند دید که هر کدام درس‌های آموزنده‌ای می‌تواند داشته باشد.

در جلد اول کتاب آراء جرایم مطبوعاتی به ترتیب احکام نشریات توس، بهمن، جامعه، گزارش روز، شلمچه، ایران فردا، زن، آدینه، آریا، کیهان، آزاد، آوا، عصر آزادگان، فتح، آبان، هفته نامه لرستان، و بهار به چاپ رسیده است که مجموعه‌ای از آراء روزنامه‌ها، هفته‌نامه‌ها و ماهنامه‌های سراسری و محلی است.

در این مجموعه خوانندگان کتاب آراء بدوی، تجدیدنظر و دیوان عالی کشور را به ترتیبی مشاهده خواهند کرد که اگر رأی دادگاه بدوی یک نشریه را مطالعه می‌کنند به دنبال آن رأی دادگاه تجدیدنظر در مورد آن نشریه - البته اگر توسط مدیر مسئول آن نشریه تقاضای تجدیدنظر شده باشد و یا رأی آن موجود بوده باشد - قرار گرفته است تا با موارد نقض یا ابرام آن رأی توسط محاکم بالاتر و استدالات آنان در تأیید و نقض یک رأی بیشتر آشنا شوند. ترتیب درج آراء در این کتاب براساس اولین رأی صادره درباره آن نشریه است. به‌طور مثال اولین رأی نشریه توس در این کتاب ۷۷/۱/۱۴ است و دیگر آراء صادره درباره این نشریه که تا سال ۷۷ ادامه داشته به ترتیب تاریخ بعد از آن چیده شده است. پس از این نشریه نشریه بهمن قرار می‌گیرد به این دلیل که اولین رأی آن در تاریخ ۱۳۷۵/۴/۱۰ صادر شده است، یعنی پس از اولین رأی نشریه توس. و این ترتیب در مورد نشریات مختلف ادامه پیدا کرده است. بنابراین آراء محاکم تجدیدنظر و یا دیوان عالی به دلیل آن که خواسته‌ایم در کنار رأی دادگاه بدوی آن نشریه باشد ترتیب زمانی با دیگر نشریات ندارد.

از ویژگی‌هایی که باید برای این کتاب برشمرد حواشی آن است که خوانندگان برای آن‌که با مواد قانونی هریک از آراء آشنا شوند در زیرنویس کتاب متن کامل آن ماده قانونی آورده شده است. البته به دلیل

آنکه اکثر آراء به قانون مطبوعات استناد می شود متن کامل قانون مطبوعات که با دقیق ترین تنقیح صورت گرفته است در پایان کتاب به چاپ رسیده است تا خوانندگان دسترسی راحت تری به مواد قانونی و استنادی آراء داشته باشند.

امیدواریم بتوانیم در جلد دوم کتاب که در آینده به چاپ خواهد رسید به تعدادی دیگر از آراء جرایم مطبوعاتی به ویژه "قرارهای توقیف" مطبوعات که در طول سال های گذشته صادر شده است بپردازیم.

در پایان از آقایان کامبیز نوروزی به جهت کمک های فکری و از شعبانعلی بهرامپور رئیس مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ها که چاپ این کتاب با همراهی و همیاری ایشان میسر شد تشکر می کنم.

۱ رأی دادگاه عمومی هفته نامه توس

حکم برائت به استناد اصل ۳۷ قانون اساسی

کلاسه پرونده: ۴۵۳-۷۴-۴۰ عمومی مشهد

شماره دادنامه: ۲۵/۲۵-۷۵/۱/۱۴-احکام

درخصوص اتهام: آقای محمدصادق جوادی حصار مدیر روزنامه توس به

آدرس...

اتهام: تخلفات مطبوعاتی.

دادگاه پس از بررسی محتویات پرونده و با اعلام ختم رسیدگی

به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی دادگاه

بسمه تعالی

درخصوص اتهام آقای محمدصادق جوادی حصار، فرزند حبیب الله مدیرمسئول روزنامه توس دایر به ارتکاب جرایم و تخلفات مطبوعاتی به شرح مندرج در یک جلد گزارش ۶ صفحه ای محرمانه بدون امضا که هویت گزارش دهنده نیز معلوم نیست تحت عنوان توس "روزنامه صبح

مشهد از آغاز تا به این جا» که آقای محمدرضا محسنی معاون محترم سیاسی امنیتی استانداری خراسان طی شماره ۳/۱۱۴۱۲-م ۷۳/۶/۸ خطاب به ریاست محترم کل دادگستری خراسان نوشته اند: با سلام، یک جلد گزارش واصله که نگاهی است به سوابق مؤسسين و مسؤولان روزنامه محلی توس و تخلفات این روزنامه از آغاز انتشار تاکنون به پیوست ایفاد می گردد. خواهشمند است دستور فرمایید با توجه به قانون مطبوعات، هیأت منصفه مطبوعات تشکیل جلسه داده و مراتب مورد بررسی و رسیدگی قرار گیرد. صرف نظر از این که ماده ۱۵۹ قانون تعزیرات مقرر می دارد: «در حقوق الناس تعقیب و مجازات مجرم متوقف بر مطالبه صاحب حق یا قائم مقام قانونی اوست»، که در این پرونده نه تنها کسی طرح شکایت نکرده معاون سیاسی و امنیتی استاندار نیز طی شماره ۳/۷۸۲۸۹-۷۴/۴/۲۹ اعلام نموده اند: اینجانب شکایت خصوصی نداشته و گزارش ارسالی درخصوص روزنامه توس صرفاً جهت بررسی و طرح در جلسه هیأت منصفه مطبوعات بوده است و مطابق ماده ۱۲ قانون مطبوعات مصوب ۱۳۶۴/۱۲/۲۲: «هیأت نظارت رأساً به درخواست وزیر ارشاد اسلامی موارد تخلف نشریات را مورد رسیدگی قرار می دهد و در صورت لزوم جهت پیگرد قانونی تقاضای کتبی خود را به دادگاه صالح تقدیم می دارد» - که تشریفات قانونی مزبور انجام نشده است - دادگاه با توجه به مجموع محتویات پرونده (اعم از مدافعات متهم و اظهار نظر اعضای هیأت منصفه در جلسه ۷۴/۷/۲۹ و نامه شماره ۳/۱۴/۱۹۹۷۴ مورخه ۷۴/۸/۸ مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان و غیره) چون دلیل کافی بر بزهکاری نامبرده وجود ندارد به

حکم برائت به استناد اصل ۳۷... ۱۳

استناد اصل ۳۷ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^[۱] حکم برائت مشارالیه را صادر و اعلام می نماید. رأی صادره ظرف ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ قابل تجدیدنظر در محاکم تجدیدنظر مرکز استان می باشد.

دادرس شعبه ۴۰ دادگاه عمومی مشهد

امینی

۱. اصل ۳۷ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران: «اصل، برائت است و هیچ کس از نظر قانون مجرم شناخته نمی شود، مگر این که جرم او در دادگاه صالح ثابت گردد.»